

ONA TILI DARSLARIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH

Bakirova Gavxaroy Komilovna

Andijon davlat texnika instituti akademik litseyi

ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarni qo‘llashning metodologik asoslari va amaliy samaradorligi IMRAD modeli asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda muammoli ta’lim yondashuvlarining o‘quvchilar bilimini oshirish va nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o‘rni o‘rganildi. Olingan natijalar yangi pedagogik texnologiyalarni tizimli ravishda qo‘llash ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: ona tili ta’limi, pedagogik texnologiya, interfaol metod, muammoli ta’lim, AKT, kompetensiyaviy yondashuv, ta’lim samaradorligi.

Abstract: This article analyzes the methodological foundations and practical effectiveness of applying new pedagogical technologies in mother tongue lessons based on the IMRAD model. During the research process, the role of interactive methods, information and communication technologies, and problem-based learning approaches in improving students' knowledge and developing their communicative competencies was studied. The obtained results demonstrate that the systematic implementation of new pedagogical technologies significantly enhances the effectiveness of the educational process.

Keywords: mother tongue education, pedagogical technology, interactive methods, problem-based learning, ICT, competency-based approach, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье анализируются методологические основы и практическая эффективность применения новых педагогических технологий на уроках родного языка на основе модели IMRAD. В ходе исследования изучена роль интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий и проблемного обучения в повышении уровня знаний учащихся и развитии их коммуникативных компетенций. Полученные результаты показали, что систематическое использование новых педагогических технологий значительно повышает эффективность образовательного процесса.

Ключевые слова: обучение родному языку, педагогическая технология, интерактивные методы, проблемное обучение, ИКТ, компетентностный подход, эффективность образования.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — o'quvchilarni mustaqil fikrlaydigan, o'z nuqtai nazarini asoslay oladigan va nutqiy jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllantirishdir. Ayniqsa, ona tili darslari bu jarayonda muhim o'rin tutadi, chunki til tafakkur vositasi sifatida shaxsning intellektual rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. An'anaviy dars jarayonida ko'proq o'qituvchi faolligi ustunlik qilgan bo'lsa, zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchi markazli ta'limni ilgari suradi. Bu esa yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashni taqozo etadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi — ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida kuzatish, taqqoslash, pedagogik tajriba-sinov hamda tahlil metodlaridan foydalanildi. Tajriba ishlari umumiy o'rta ta'lim maktabining 6–7-sinflarida olib borildi.

Tadqiqot davomida quyidagi pedagogik texnologiyalar qo'llanildi:

Birinchidan, interfaol metodlar (“Aqliy hujum”, “Klaster”, “Rol o'ynash”) yordamida mavzularni o'zlashtirish jarayoni tashkil etildi.

Ikkinchidan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanildi. Darslarda multimedia taqdimotlar, elektron testlar va interaktiv mashqlar qo'llanildi. Uchinchidan, muammoli ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarga mustaqil hal etilishi zarur bo'lgan vaziyatlar yaratildi. Masalan, imlo qoidalarini mustahkamlash jarayonida xatoli matnlar ustida ishlash tashkil qilindi. Tajriba va nazorat sinflari natijalari o'zaro taqqoslandi hamda o'quvchilarning bilim darajasi, faolligi va nutqiy ko'nikmalari mezon asosida baholandi.

NATIJALAR

Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, yangi pedagogik texnologiyalar qo'llangan sinflarda o'quvchilarning darsdagi faolligi va o'zlashtirish ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshdi. Interfaol metodlar o'quvchilarning erkin fikrlashini rivojlantirdi, jamoada ishlash ko'nikmalarini mustahkamladi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish esa mavzuni tez va samarali o'zlashtirish imkonini berdi. Muammoli ta'lim elementlari qo'llangan darslarda o'quvchilarning tahliliy fikrlash darajasi yuqorilagani kuzatildi. Yozma ishlarda xatolar soni kamaydi, og'zaki nutqda mantiqiy izchillik kuchaydi. Nazorat sinflariga nisbatan tajriba sinflarida o'zlashtirish ko'rsatkichi yuqoriroq ekanligi aniqlandi. Bu esa yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi.

МУХОКАМА

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimini, balki amaliy nutqiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Interfaol metodlar o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. AKT vositalari esa darsning ko'rgazmaliligini oshirib, bilimni mustahkamlash jarayonini yengillashtiradi. Muammoli vaziyatlar esa o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash o'qituvchidan puxta tayyorgarlik, metodik mahorat va doimiy izlanishni talab etadi. Agar texnologiyalar maqsadga muvofiq va tizimli ravishda qo'llansa, ona tili darslarining sifati sezilarli darajada oshadi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalari ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining sifat va samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi. An'anaviy o'qitish usullaridan farqli ravishda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida namoyon etadi. Bu esa bilimlarni tayyor holda qabul qilish emas, balki ularni mustaqil izlanish, tahlil qilish va amaliyotga tatbiq etish orqali o'zlashtirish imkonini yaratadi. Tajriba-sinov ishlari natijalari shuni tasdiqladiki, interfaol metodlar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, jamoaviy hamkorlik muhitini shakllantiradi hamda erkin fikr bildirish ko'nikmasini rivojlantiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish esa darsning ko'rgazmaliligi va qiziqarli tashkil etilishini ta'minlab, mavzularni chuqurroq o'zlashtirishga xizmat qiladi. Muammoli ta'lim texnologiyasi esa o'quvchilarda mantiqiy va tanqidiy fikrlashni shakllantirib, ularni mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi. Ona tili ta'limida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishda ham yangi pedagogik texnologiyalar muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Xususan, o'quvchilarning og'zaki

va yozma nutqini rivojlantirish, til birliklaridan o‘rinli foydalanish, nutq madaniyatini shakllantirish jarayonida innovatsion metodlarning samaradorligi yuqori ekanligi aniqlandi.

Shu bilan birga, pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo‘llash o‘qituvchining metodik tayyorgarligi, ijodkorligi va kasbiy mahoratiga bevosita bog‘liqdir. Har bir darsni puxta rejalashtirish, metodlarni mavzuga mos tanlash va o‘quvchilarning yosh hamda individual xususiyatlarini inobatga olish zarur. Umuman olganda, ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarni tizimli va maqsadga muvofiq qo‘llash o‘quvchilarning bilim darajasi, nutqiy kompetensiyasi hamda mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Kelgusida bu yo‘nalishda ilmiy-amaliy tadqiqotlarni kengaytirish, innovatsion metodlarni takomillashtirish hamda ilg‘or pedagogik tajribalarni ommalashtirish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Avliyakov N.X. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2014.

2. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.

3. Ishmuhamedov R.J. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2017.

4. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2004.

5. Mahmudov N., Nurmonov A., Sobirov A. Ona tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2019.

6. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006.

7. Sayidahmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar mohiyati va amaliyoti. – Toshkent: Moliya, 2003.

8. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Ona tili fanidan davlat ta’lim standartlari va o‘quv dasturi. – Toshkent, 2021.

9. Muslimov N.A., Usmonboyeva M. Kasbiy ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2013.